

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi Kuluttajavirastosta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 30 päivänä syyskuuta 1998 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Kuluttajavirastosta (HE 140/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Kristian Tammivuori ja ylitarkastaja Ulla Karhu, kauppa- ja teollisuusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma, oikeusministeriö
- ylijohtaja Marita Wilska, Kuluttajavirasto
- kuluttaja-asiamies Erik Mickwitz
- pääsihteeri Päivi Korpiola, kuluttajavalituslautakunta
- pääsihteeri Sinikka Turunen, Suomen Kuluttajaliitto..

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan yhdistettäväksi nykyiset Kuluttajavirasto ja kuluttaja-asiamiehen toimisto uudeksi Kuluttajavirastoksi. Uuden viraston tehtävänä on kuluttajien taloudellisen, terveydellisen ja oikeudellisen aseman turvaaminen sekä kuluttajapolitiikan toteuttaminen. Viraston tehtävät ovat käytännössä samat kuin yhdistettävien organisaatioiden nykyiset tehtävät.

Kuluttajaviraston ylijohtaja toimii kuluttaja-asiamiehenä. Hän toimii edelleen kuluttajia koskevien sopimus- ja markkinointiehtojen valvojana ja tekee näitä asioita koskevat päätökset kuluttaja-asiamiehen ominaisuudessa. Kuluttaja-asiamiehen lainsäädännön valvontatehtävät säilyvät nykyisinä.

Kuluttaja-asiamies voi avustaa tai määrätä alaisensa virkamiehen avustamaan kuluttajaa yksittäisen asian hoitamisessa, jos se on lain soveltamisen ja kuluttajien yleisen edun kannalta tärkeää tai jos elinkeinonharjoittaja ei noudata kuluttajavalituslautakunnan päätöstä. Uutena valtuutena tällaisissa tapauksissa kuluttaja-asiamies voi päättää, että kuluttajalle itselleen aiheutuvat tai hänen korvattavakseen tuomittavat vastapuolen oikeudenkäyntikulut maksetaan osittain tai kokonaan Kuluttajaviraston toimintamenoista.

Nykyisten Kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen toimiston henkilöstö ja virat siirretään uuteen Kuluttajavirastoon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa, että se hyväksytään jäljempänä mainituin muutoksin.

Kuluttaja-asioden hallinnon yhdistämisellä saavutetaan tehokkuusetuja, kun uudesta virastosta tulee suurempi ja sen tehtäviä voidaan koordinoida paremmin yhdistetyillä resursseilla.

Kuluttaja-asiamiehen riippumattomuus varmistetaan ehdotuksessa siten, että kuluttaja-asiamies johtaa ylijohtajana virastoa. Ministeriö ei ohjaa kuluttaja-asiamiehen toimintaa eikä kuluttaja-asiamiehelle myöskään aseteta johtokuntaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että kuluttaja-asiamies-instituutio on olennaisesti liittyvä itsenäisyys säilyy. Valiokunnan mielestä on kuitenkin poikkeuksellista, että viraston sisällä toimii toinen virasto, kuten uudessa järjestelyssä on laita.

Valiokunta toteaa, että ehdotuksen mukaan samalla viranhaltijalla on ratkaisuvallalla Kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Tämän vuoksi lain 8 §:ssä säädetään ylijohtajan sijaisesta, joka käyttää ratkaisuvallaa ylijohtajan ollessa esteellinen.

Kuluttajien oikeusturvaa parantaa säännös, jonka mukaan kuluttaja-asiamies voi päättää kuluttajan omien tai hänen maksettavakseen tuomittujen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta osittain tai kokonaan valtion varoista. Talousvaliokunta pitää tätä merkittävänä parannuksena kuluttajien oikeusturvassa.

Yksityiskohtaiset perustelut

8 §: Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kuluttaja-asiamiehen ratkaisuvallasta. Ehdotuksen mukaan kuluttaja-asiamies ei saa viraston ylijohtajana ratkaista asiaa, joka koskee tuoteturvalli-

suuslaissa tai valmismatkaliikkeistä annetussa laissa säädettyjen pakkokeinojen käyttämistä, jos samaa elinkeinonharjoittajaa koskeva kuluttaja-asiamiehen toimivaltaan kuuluva asia on samanaikaisesti vireillä tai jos hän on kuluttaja-asiamiehenä jo puuttunut saman elinkeinonharjoittajan toimintaan.

Valiokunta on täsmentänyt säännöstä, koska hallituksen esityksen perusteluistakin ilmenee, että säännöksessä on kyse ylijohtajan eikä kuluttaja-asiamiehen ratkaisuvallasta. Samalla valiokunta on muuttanut pykälän otsikon.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 8 § muutettuna seuraavasti:

8 §

Ratkaisuvallalta

Ylijohtaja ei saa (*poist.*) ratkaista asiaa, joka koskee tuoteturvallisuuslaissa (914/1986) tai valmismatkaliikkeistä annetussa laissa (1080/1994) säädettyjen pakkokeinojen käyttämistä, jos samaa elinkeinonharjoittajaa koskeva kuluttaja-asiamiehen toimivaltaan kuuluva asia on samanaikaisesti vireillä tai jos hän on kuluttaja-asiamiehenä jo puuttunut saman elinkeinonharjoittajan toimintaan. Ministeriö määrää ylijohtajan sijaisen, joka käyttää ratkaisuvallaa *ylijohtajan* ollessa edellä tarkoitettulla tavalla esteellinen.

(2 mom. kuten HE)

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tuulikki Hämäläinen /sd	Pekka Kuosmanen /kok
jäs.	Arto Bryggare /sd	Leena Luhtanen /sd
	Mikko Immonen /vas	Erkki Partanen /sd
	Paula Kokkonen /kok	Juhani Sjöblom /kok
	Martti Korhonen /vas	Sakari Smeds /skl
	Riitta Korhonen /kok	Janne Viitamies /sd.